15/05/2019

Η ιστορική διαδρομή του Μητρ. Ναού του Αγ. Αχιλλίου στη Λάρισα

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Λαρίσης και Τυρνάβου

Από την οσιακή κοίμηση του Αγίου Αχιλλίου τον 4^{ο} αιώνα, οι Λαρισαίοι πάντοτε είχαν την αναφορά τους στο **Ναό του Αγίου τους στο λόφο του Φρουρίου**. Εκεί βρισκόταν και ο τάφος με το σκήνωμα του Αγίου Αχιλλίου και ήταν σημείο πνευματικής αναφοράς, κέντρο λατρείας και τόπος αγιάσματος.

Ο πρώτος Ναός αφιερωμένος στον Άγιο Ιεράρχη της Λάρισας κτίστηκε περί τον 6^{ο} αιώνα. Πρόκειται για μια τρίκλιτη παλαιοχριστιανική βασιλική που εξυπηρετούσε τις θρησκευτικές ανάγκες των Λαρισαίων καθ' όλη τη διάρκεια των βυζαντινών χρόνων μέχρι τον 16^{ο} αιώνα και η οποία αποκαλύφθηκε το 1978 από τις ανασκαφικές έρευνες της Εφορείας Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Βέβαια, ο ναός αυτός στα 1000 περίπου αυτά χρόνια δεν ξέρουμε αν έμεινε αναλλοίωτος ή υπέστη

ανακαινίσεις, μεταβολές και προσθήκες.

Στα μέσα του 16ου αιώνα καταστράφηκε ολοσχερώς ο Ναός του Αγίου Αχιλλίου από τους Τούρκους ακολουθώντας την τύχη όλης της πόλης της Λάρισας και γι’ αυτό οι Μητροπολίτες Λαρίσης μετέφεραν την έδρα της Μητροπόλεώς τους στα Τρίκαλα ως το 1739. Τότε οι Λαρισαίοι ανοικοδόμησαν άλλο Ναό προς τιμή του πολιούχου τους Αγίου Αχιλλίου , πάλι στο λόφο του Φρουρίου, τον οποίο πάλι έκαψαν και γκρέμισαν οι Τούρκοι στα Ορλωφικά.

Οι χριστιανοί κάτοικοι της πόλης, όπως μας πληροφορεί ο Λαρισαίος Δάσκαλος του Γένους Κων/νος Κούμας, για 26 χρόνια αναγκάζονταν να πηγαίνουν για εκκλησιασμό στα γύρω χωριά. Δηλαδή για 26 ολόκληρα χρόνια δεν έγινε ούτε μία Θεία Λειτουργία στη Λάρισα! (από 12-6-1769 έως το 1794). Οι Τούρκοι είχαν αποφασίσει να μην ξαναχτιστεί ο ναός αλλά με ενέργειες του Μητροπολίτου Λαρίσης Διονυσίου Η΄ του Καλλιάρχου προς το Σουλτάνο Σελίμ Γ΄ δόθηκε η άδεια (με σουλτανικό φιρμάνι) ανοικοδόμηση του ναού «εν τη αυτή θέσει του Μεγάλου ή Τρανού Μαχαλά», που ήταν στο λόφο του Φρουρίου βορειότερα από το σημερινό Ναό.

Όμως και το ναό αυτό δεν τον σεβάστηκαν οι Τούρκοι, αφού στις 22 Ιουνίου 1822 τον μετέτρεψαν σε οπλοστάσιο και οι Λαρισαίοι αναγκάστηκαν να εκκλησιάζονται στο εξωκλήσι της Αγίας Μαρίνας για 3 χρόνια και 7 μήνες! Τους αποδόθηκε πάλι ο ναός για τη Θεία Λατρεία επί αρχιερατείας Μητροπολίτου Λαρίσης Μελετίου Ε΄(1825-1836) μέχρι τον Απρίλιο του 1827 που οι Τούρκοι τον μετέτρεψαν πάλι σε οπλοστάσιο για πολύ λίγο αυτή τη φορά (μέχρι τον Ιούνιο του ίδιου έτους) αφού με δωροδοκία κατάφεραν οι χριστιανοί να τον πάρουν πίσω για τις λατρευτικές και θρησκευτικές τους ανάγκες.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι την εποχή εκείνη στη Λάρισα υπήρχε μόνο αυτός ο ναός, ενώ οι Τούρκοι είχαν 22 τζαμιά! Αυτό επιβεβαιώνει τη διαπίστωση του Κων/νου Κούμα ότι «καμία πόλη της Ρωμυλίας δεν είδε τραγικότερες σκηνές από τη Λάρισα, η οποία είχε καταστεί η φωλιά των αγριότερων Γενιτσάρων, από τους οποίους τα πάνδεινα είχαν υποστεί οι χριστιανοί κάτοικοί της».

Η Θεοσέβεια όμως, των Λαρισαίων και η μεγάλη τους αγάπη και ευλάβεια προς τον προστάτη τους Άγιο Αχίλλιο, τους έκανε να ανεγείρουν το 1896 νέο, λαμπρότερο ναό, σύμφωνα με τις ανάγκες της πόλης και τις καλαισθητικές

απαιτήσεις της εποχής στο βόρειο τμήμα του σημερινού ναού(εκεί που υπάρχει μια μαρμάρινη κολώνα, δίπλα στην προτομή του Εθνομάρτυρα Μητροπολίτου Λαρίσης Πολυκάρπου Δαρδαίου). Ο ναός αυτός, που η πρόσόψη του έμοιαζε με τη Μητρόπολη Αθηνών και το Ναό της Παναγίας του Αμπελώνα, καταστράφηκε από τον τρομακτικό σεισμό της 1ης Μαρτίου 1941 και τους βομβαρδισμούς των Γερμανών.

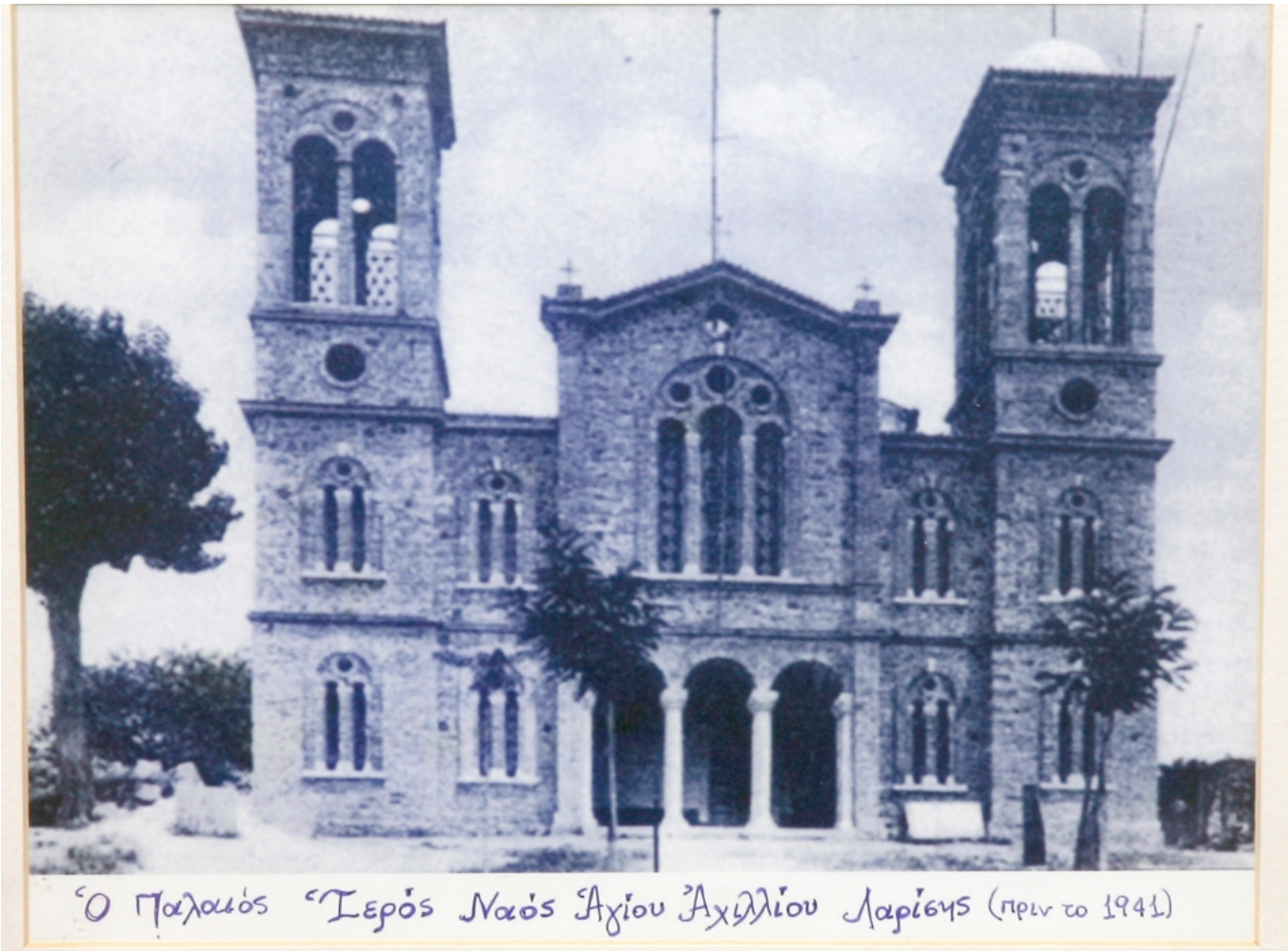

Όπως σημειώνει ο γιατρός Νικόλαος Παπαθεοδώρου «Ο πολιούχος της πόλης οδήγησε τους ενορίτες και το εκκλησιαστικό συμβούλιο, εν αγνοία τους ,να στήσουν μια πρόχειρη ξύλινη παράγκα για να εκτελούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα, στο σημείο όπου βρέθηκαν το 1978 τα ερείπια του πρώτου βυζαντινού ναού του Αγίου Αχιλλίου του 6ου αιώνα».

Η παράγκα μετά το 1945 αναμορφώθηκε και πήρε μορφή τρίκλιτης Βασιλικής που εξυπηρέτησε προσωρινά τις λατρευτικές ανάγκες των ενοριτών του Αγίου Αχιλλίου , μέχρι την ανέγερση του σημερινού περίλαμπρου Μητροπολιτικού ναού, που είναι καύχημα και στόλισμα της Λάρισας, χαρακτηριστικό της γνώρισμα και έκφραση της ιδιαίτερης τιμής των κατοίκων της προς τον Πολιούχο και Προστάτη τους Άγιο Αχίλλιο.

Ο νέος αυτός ναός (σημερινός) οικοδομήθηκε κοντά στον παλιό (νοτιότερα) και εγκαινιάστηκε στις 5 Ιουνίου 1965 επί Μητροπολίτου Λαρίσης Ιακώβου Σχίζα. Ο χώρος του παλαιού ναού μετατράπηκε σε πλατεία που φέρει το όνομα του Αγίου.

Ο σύγχρονος ναός του Αγίου Αχιλλίου βρίσκεται σε περίοπτη θέση και δεσπόζει στο λόφο του Φρουρίου αγκαλιάζοντας προστατευτικά τη Λάρισα, αλλά και ολόκληρη τη Θεσσαλία.

Εσωτερικά είναι καταστόλιστος με μαρμάρινα και ξυλόγλυπτα προσκυνητάρια, ενώ δεσπόζει το μαρμάρινο σκαλιστό τέμπλο Τηνίων καλλιτεχνών με τις εικόνες του Φώτη Κόντογλου και του Αγήνορα Αστεριάδη, συνοδευόμενο από

μαρμαρόγλυπτο Δεσποτικό και Άμβωνα.

Ο ναός ιστορήθηκε με υπέροχες βυζαντινές αγιογραφίες του Λαρισαίου

αγιογράφου Ευαγγέλου Καραβασίλη, ενώ κεντρικότατη θέση στο Ναό και στη ζωή των ενοριτών αλλά και όλων των Λαρισαίων κατέχει η ασημένια σκαλιστή λάρνακα όπου φυλάσσονται τα χαριτόβρυτα και θαυματουργά λείψανα του μεγάλου ιεράρχη που επέστρεψαν στη Λάρισα το 1981, ύστερα από απουσία 1000 ετών, αφού είχαν κλαπεί το 985 από τον Βούλγαρο τσάρο Σαμουήλ.

Ο ναός και η ενορία του Αγίου Αχιλλίου στη σύγχρονη εποχή έχει έναν ιδιαίτερο ρόλο εκτός του θρησκευτικού και λατρευτικού. Προσπαθεί να επιτελεί κοινωνικό, εκπαιδευτικό και εθνικό έργο στην πόλη και την ευρύτερη περιοχή. Αναπτύσσει ιεραποστολική και φιλανθρωπική δραστηριότητα, αγκαλιάζοντας τα παιδιά και τους νέους, ανακουφίζοντας τον πόνο των ανθρώπων, δίνοντας βοήθεια και ελπίδα Χριστού σε κάθε χτυπημένο και βασανισμένο παιδί του Θεού.